

7.10.2024

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta
mmv@eduskunta.fi

Maa- ja metsätalousvaliokunta, kirjallinen lausunto 8.10.2024

Asia: HE 109/2024 vp - Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025

Pyydettyinä lausuntona valtion talousarvioksi vuodelle 2025 Metsäteollisuus ry toteaa seuraavaa:

- METKA-rahoituksella on myös jatkossa varmistettava metsien laadukas ja ajantasainen varhaishoito turvataksemme metsien tulevaisuuden kasvun.
- Vapaaehtoiseen suojeluun ja ennallistamiseen kohdennetun rahoituksen lisäksi tulee varmistaa riittävä rahoitus kattaviin arviointeihin koskien puun saatavuutta, työllisyyttä sekä suoria ja välillisiä vaikutuksia arvoketjuun.
- Merilogistiikan toimijoille yllätyksenä tullut päätös nostaa väylämaksuja yli 70 prosentilla vuodesta 2025 alkaen on peruttava. Väylämaksukorotus yhdessä muiden merenkulkua koskevien vaatimusten kanssa heikentää vientiteollisuuden kilpailukykyä sekä vähentää ulkomaisen aluskaluston ohjautumista Suomeen.
- Metsäteollisuudelle tärkeiden vähäliikenteisten teiden tila jatkaa Suomessa heikkenemistään. Määräaikaiset panostukset perusväylänpitoon eivät riitä korjaamaan rahoituksen ohjautumisen rakenteellisia ongelmia. Tienpidon ohjautumisen periaatteita tulee muuttaa huomioimaan paremmin vähäliikenteisten teiden merkitys elinkeinoelämän ja teollisuuden kuljetuksille.
- Leikkaukset yksityisteiden jo nykyisellään alhaiseen avustusrahatasoon syventävät korjausvelkaongelmaa. Suomen laajimmasta tieverkosta (385 000 km) ei ole mahdollista huolehtia tarkoituksenmukaisesti 6,7 miljoonan euron vuosipanostuksella.
- Luvituksen sujuvuus, nopeus ja ennakoitavuus tulisi toteutua kaikilla hankkeilla. Varovaisuusperiaatteen tulkinnan arviointi, lupamääräysten tarkistamismenettely ja kompensatiotoimien huomioiminen vaativat henkilötöyvuosia, ja niiden ei tulisi hidastaa luvitusta, eikä heikentää sen ennakoitavuutta.
- Rakentamisen kiertotalouden edistämistä koskeva tavoite on kannatettava. Puupohjaisten rakennusmateriaalien kierrätyksen ja uudelleenkäytön mahdollistamiseksi on kuitenkin osoitettava riittävät julkiset resurssit.

7.10.2024

Yleinen talouspolitiikka

Talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 88,8 mrd. euroa, mikä on 0,9 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Vuonna 2025 julkisen talouden alijäämä pienenee ennusteen mukaan 3,2 prosenttiin suhteessa BKT:hen vuodelle 2024 arvioidusta 3,7 prosentista. Sopeutustoimista huolimatta vuoden 2025 talousarvioesitys on 12,1 mrd. euroa alijäämäinen, mikä katetaan ottamalla lisää velkaa. Julkisyhteisöjen velkasuhteen ennustetaan olevan noin 84 prosenttia vuonna 2025. Velkasuhteen vakauttamisen ohella hallitusohjelman talouspolitiikan tärkein päämäärä on saada Suomen talous kasvuun käynnistämällä työllisyyttä ja kasvua vauhdittavia rakenteellisia uudistuksia.

Metsäteollisuus ry pitää hyvänä hallituksen päätöstä ryhtyä talouspolitiikan suunnanmuutokseen. Myös investointiohjelman käynnistäminen on aiheellinen ja hallituksen teollisuuspoliittisen kokonaisuuden toteuttamisen yksi kulmakivi.

Elinvoimaiset metsät

Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan osalta valtionavustuksiin kohdentuu säästöjä 8,5 miljoonaa euroa. Metsäteollisuus ry ymmärtää sopeutumistoimien tarpeellisuuden, mutta haluaa samalla muistuttaa metsätalouden pitkäjänteisyydestä sekä erityisesti varhishoidon laadun ja ajantasaisuuden merkityksestä metsien tulevaisuuden kasvulle. Tästä syystä METKA-kannustejärjestelmän määrärahat taimikoiden ja nuorten metsien hoitoon tulisi turvata.

Vapaaehtoisen luonnonsuojelun (METSO, HELMI) tehostamiseen ja yksityisrahoitteisen luonnon ennallistamistyön lisäämiseen kohdennetaan noin 1,8 miljoonaa euroa. Rahoituksella vastataan EU:n ennallistamisasetuksen voimaantuloon sekä varaudutaan muun muassa vanhojen metsien suojeluun. Metsäteollisuus ry painottaa, että myös ennallistamisasetuksen vaikutusarviointeihin tulee ohjata rahoitusta. Arvioinneissa tulee selvittää perusteellisesti ennallistamisasetuksen vaikutuksia puun saatavuuteen, työllisyyteen ja talouteen, ja ne tulee tehdä hyvissä ajoin ennen päätöksiä ennallistamistoimista.

Metsäteollisuus ry pitää lisäksi tärkeänä rahoituksen kohdentamista metsäbiomassoja koskevaan tutkimukseen sekä kasvihuonekaasuinventaarion seurantajärjestelmän kehittämiseen.

Puurakentamisen edistäminen

Metsäteollisuus ry pitää hyvänä, että ympäristöministeriö jatkaa toimia rakennuskannan energiatehokkuuden parantamiseksi ja rakennuskannan elinkaaristen hiilidioksidipäästöjen pienentämiseksi esimerkiksi rakentamislain sisältämän uuden rakennuksen hiilijalanjäljen raja-arvo-ohjauksena. Metsäteollisuus ry kannattaa myös tavoitetta rakentamisen kiertotalouden edistämisestä, mutta korostaa, että puupohjaisten rakennusmateriaalien kierrätyksen ja uudelleenkäytön mahdollistamiseksi

7.10.2024

on osoitettava riittävät julkiset resurssit. Erityinen huoli koskee puupohjaisten rakennusmateriaalien kierrätystä ja uudelleenkäyttöä, joiden mahdollistaminen vaatii esimerkiksi julkisten TKI-resurssien kohdentamista alan kehittämiseksi.

Luvituksen sujuvoittaminen

Ympäristöministeriön toimintamenoille myönnetään nettomäärärahaa 35 milj. euroa, josta käytetään 2,5 milj. euroa ympäristöluvituksen vauhdittamiseen liittyviin toimiin ja yhden luukun palvelut -kokonaisuuden kehittämiseen sekä ympäristöllisten tietovarantojen digitalisaatiohankkeeseen (REPowerEU) osana elpymis- ja palautumissuunnitelmaa.

Resurssien riittävyyden kannalta on tärkeää, että ne kohdennetaan oikein. Metsäteollisuus ry haluaa painottaa, että luvituksen sujuvuus, nopeus ja ennakoitavuus tulisi toteutua kaikilla hankkeilla. Kun tehdään arviointeja lupaprosesseihin liittyvistä toimista, tulee huomioida kokonaistilanne. Varovaisuusperiaatteen tulkinnan arviointi, lupamääräysten tarkistamismenettely ja kompensaatitoimien huomioiminen vaativat henkilötyövuosia, ja niiden ei tulisi hidastaa luvitusta, eikä heikentää sen ennakoitavuutta.

Väylämaksujen korotus heikentää kilpailukykyä

Väylämaksut nousevat vuoden 2025 alusta niin, että valtio tulouttaa maksuista 34 miljoonaa euroa vuotuista lisätuloa. Nykyhetken aluskäyntimäärillä tämä tarkoittaa yli 70 % kertakorotusta väylämaksuihin.

Väylämaksu suoritetaan, kun kauppamerenkulkua harjoittava alus saapuu ulkomailta suomalaiseen satamaan tai siirtyy Suomen sisällä toiseen satamaan. Korotus osuu lähes kaikkeen Suomen harjoittamaan tavaroiden ulkomaankauppaan. Viime kädessä korotuksen maksajina ovat ulkomaankauppaa harjoittavat yritykset, heidän asiakkaansa ja Suomi itse.

Valtion tuloutustavoite on väylämaksujen osalta asetettu mekaanisesti, eikä se huomioi taloussuhdanteen vaikutuksia aluskäyntimääriin. Korotus on toteutumassa erittäin huonoon aikaan, koska merikuljetuksiin on kohdistumassa EU-päästösääntelyn myötä kustannuspaineita, joiden vaikutus lähivuosina on jopa 500–600 miljoonaa euroa vuositasona.

Korotuksen sijaan väylämaksu tulisi säilyttää nykyisellä viime syksynä hyväksytyllä tasollaan vuoden 2027 loppuun saakka. Näin väylämaksujen ennakoitavuus säilyy nykylain voimassaolon ajan. Vuoden 2027 loppuun mennessä on myös paremmin arvioitavissa, millaiset kustannusvaikutukset merenkulun päästövähennystoimista aiheutuu. Samalla saadaan arvokasta lisäaikaa arvioida ja uudistaa väylämaksujärjestelmää kannustamaan ulkomaisen aluskaluston ohjautumista Suomeen.

7.10.2024

Perusväylänpidon rahoituksen riittävyys ja infrahankkeet

Perusväylänpitoon ehdotetaan vuodelle 2025 noin 1,5 miljardia euroa, mikä on noin 70 miljoonaa euroa vähemmän kuin vuoden 2024 varsinaisessa talousarviossa. Metsäteollisuudelle tärkeä vähäliikenteinen tieverkko on täysin riippuvainen rahoituksen määrästä, sillä pääväylien kunnossapito priorisoidaan vähäliikenteisten ohi. Vähäliikenteisille teille suuntautunut rahoitus ei ole viime vuosina vastannut tienkäyttäjien odotuksiin ja paikoin tiet ovat jo niin huonossa kunnossa, että ne rajaavat ympärivuotista pääsyä leimikoille. Tilanteeseen ei saada muutosta yksinomaan määräaikaikaisilla lisäpanostuksilla, vaan tienpidon ohjautumisen periaatteita tulee muuttaa paremmin huomioimaan näiden teiden merkitys elinkeinoelämän kuljetuksille.

Vuodelle 2025 on ehdotettu valtuutta ja määrärahoja useille hallituksen investointiohjelman mukaisille ja uusille hankkeille. Esimerkiksi metsäteollisuudelle tärkeän Karjalanradan toteuttamiselle on esitetty 10,5 miljoonaa määrärahaa ja 90 miljoonan euron valtuutta edistämään Lappeenrannan liikennepaikan kehittämistä sekä kaksoisraidetta Luumäki–Joutseno-välillä. Luumäki–Imatra-rataosuus on nykytilanteessa vilkkaimmin liikennöityjä yksiraiteisia rataosuuksia. Päättös on hyvä ja edistää vähäpäästöisten raidekuljetusten käyttöä metsäteollisuudessa.

Metsäteollisuus ry

Paula Lehtomäki
toimitusjohtaja